Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

4. oktoober 2024*

Eelotsusetaotlus – Varjupaigapoliitika – Rahvusvaheline kaitse – Direktiiv 2013/32/EL – Rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded – Artiklid 36 ja 37 – Mõiste „turvaline päritoluriik“ – Tunnistamine – I lisa – Kriteeriumid – Artikkel 46 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Turvaliseks päritoluriigiks tunnistamise läbivaatamine kohtu poolt

Kohtuasjas C-406/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus, Tšehhi Vabariik) 20. juuni 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. juunil 2022, menetluses

CV

versus

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident L. Bay Larsen, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan (ettekandja), T. von Danwitz, Z. Csehi ja O. Spineanu-Matei, kohtunikud J.-C. Bonichot, I. Jarukaitis, A. Kumin, M. L. Arastey Sahún ja M. Gavalec,

kohtujurist: N. Emiliou,

kohtusekretär: ametnik C. Di Bella,

arvestades kirjalikku menetlust ja 6. juuni 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Tšehhi valitsus, esindajad: A. Edelmannová, M. Smolek ja J. Vláčil,

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman, A. Hanje ja P. P. Huurnink,

* Kohtumenetluse keel: tšehhi.

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Azéma ja M. Salyková,

olles 30. mai 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artikleid 36 ja 37, artikli 46 lõiget 3 ja I lisa ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47.

2 Taotlus esitati CV ja Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky (Tšehhi Vabariigi siseministeerium, varjupaiga- ja migratsioonipoliitika osakond; edaspidi „siseministeerium“) vahelises vaidluses CV rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise üle.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Genfi pagulasseisundi konventsioon

3 Pagulasseisundi konventsiooni, mis allkirjastati Genfis 28. juulil 1951 (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)), jõustus 22. aprillil 1954 ja mida täiendati pagulasseisundi protokolliga, mis sõlmiti New Yorgis 31. jaanuaril 1967 ja jõustus 4. oktoobril 1967 (edaspidi „Genfi konventsioon“), artikli 1 punkti A alapunktis 2 on märgitud, et „[k]onventsioonis käsitatakse pagulasena isikut, kes […] põhjendatult kartes tagakiusamist rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste pärast viibib väljaspool kodakondsusjärgset riiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha saada sellelt riigilt kaitset […]“.

EIÕK

4 Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikkel 15 „Kohustuste täitmise peatamine hädaolukorras“ näeb ette:

„1. Sõja ajal või muus hädaolukorras, mis ohustab rahva eluvõimet, võib konventsiooniosaline võtta meetmeid, millega ta peatab konventsiooniga võetud kohustuste täitmise ulatuses, mis on olukorra tõsiduse tõttu vältimatult vajalik, tingimusel et meetmed ei ole vastuolus tema teiste rahvusvahelise õiguse järgsete kohustustega.

2. Selle artikli alusel ei või peatada artiklist 2, välja arvatud inimeste hukkumine õiguspärase sõjategevuse tagajärjel, ega artiklitest 3, 4 (lõige 1) ja 7 tulenevaid kohustusi.

3. Peatamisõigust kasutav konventsiooniosaline teavitab Euroopa Nõukogu peasekretäri täielikult võetud meetmetest ja nende põhjustest. Samuti teavitab ta Euroopa Nõukogu peasekretäri, kui meetmete võtmine on lõppenud ning konventsiooni täidetakse jälle täiel määral.“

Liidu õigus

Direktiiv 2005/85/EÜ

5 Nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiiv 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT 2005, L 326, lk 13) tunnistati kehtetuks direktiiviga 2013/32. Direktiivi 2005/85 artikli 30 „Kolmanda riigi tunnistamine turvaliseks päritoluriigiks siseriiklikul tasandil“ lõikes 1 oli sätestatud:

„Piiramata artikli 29 kohaldamist, võivad liikmesriigid säilitada või kehtestada õigusaktid, mis võimaldavad riikidel endil määratleda vastavalt II lisale kolmandad riigid, mida varjupaigataotluste läbivaatamise eesmärgil peetakse turvalisteks päritoluriikideks, kuid mis ei ole ühises miinimumnimekirjas. Liikmesriigid võivad tunnistada turvaliseks ka kolmanda riigi osa, mille puhul on täidetud II lisa tingimused.“

6 Direktiivi artikli 31 „Turvalise päritoluriigi mõiste kohaldamine“ lõikes 1 oli sätestatud:

„Vastavalt artiklile 29 ja 30 võib turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandat riiki pidada pärast taotluse individuaalset läbivaatamist konkreetse varjupaigataotleja osas turvaliseks päritoluriigiks ainult juhul, kui:

a) taotlejal on selle riigi kodakondsus või

b) ta on kodakondsuseta isik ning tema varasem peamine elukoht oli selles riigis

ning ta ei ole esitanud tõsiseltvõetavaid põhjendusi selle kohta, miks ei saa taotleja konkreetses olukorras seda riiki pagulasena käsitamise seisukohalt pidada turvaliseks päritoluriigiks vastavalt [nõukogu 29. aprilli 2004. aasta] direktiivile 2004/83/EÜ [miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT 2004, L 304, lk 12; ELT eriväljaanne 19/07, lk 96)].“

7 Direktiivi II lisas „Turvaliste päritoluriikide määratlemine artikli 29 ja artikli 30 lõike 1 kohaldamiseks“ olid määratletud kriteeriumid, mis võimaldavad määratleda riiki turvalise päritoluriigina.

Direktiiv 2011/95/EL

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), artiklis 9 „Tagakiusamine“ on sätestatud:

„1. Selleks et tegu peetaks tagakiusamiseks Genfi konventsiooni artikli 1 punkti A tähenduses, peab tegu

a) olema olemuse või kordumise poolest piisavalt tõsine, et see kujutaks endast põhiliste inimõiguste rasket rikkumist, eelkõige nende õiguste rikkumist, mille suhtes ei saa teha [EIÕK] artikli 15 lõike 2 alusel erandit, või

b) olema kogum mitmesugustest meetmetest, hõlmates inimõiguste rikkumist, mis on piisavalt raske, et mõjutada isikut samal viisil, nagu on nimetatud punktis a.

2. Tagakiusamine vastavalt lõike 1 määratlusele võib muu hulgas esineda järgmisel kujul:

a) füüsiline või vaimne vägivald, sealhulgas seksuaalne vägivald;

b) õigus-, haldus-, politsei- ja/või kohtumeetmed, mis on olemuselt diskrimineerivad või mida rakendatakse diskrimineerival viisil;

c) süüdimõistmine või karistamine, mis on ebaproportsionaalne või diskrimineeriv;

d) õiguskaitse keelamine, mille tulemuseks on ebaproportsionaalne või diskrimineeriv karistus;

e) süüdimõistmine või karistamine sõjaväeteenistusest keeldumise korral kokkupõrkes, mille puhul sõjaväeteenistus hõlmaks kuritegusid või tegusid, mis on artikli 12 lõikes 2 sätestatud välistamise alus;

f) soost lähtuvad või laste vastu suunatud teod.

3. Vastavalt artikli 2 punktile d peab artiklis 10 nimetatud põhjuste ja käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tagakiusamise või selliste tegude vastu puuduva kaitse vahel olema seos.“

Direktiiv 2013/32

9 Direktiivi 2013/32 põhjendustes 18 ja 20 on märgitud:

„(18) Rahvusvahelise kaitse taotluse kohta võimalikult kiiresti otsuse tegemine, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist, on nii liikmesriikide kui ka rahvusvahelise kaitse taotlejate huvides.

[…]

(20) Selgelt määratletud juhtudel, kui taotlus on tõenäoliselt põhjendamatu või kui esineb tõsine oht riigi julgeolekule või avalikule korrale, peaks liikmesriikidel olema võimalik taotluse läbivaatamise menetlust kiirendada, eelkõige kehtestades teatud menetlusetappidele lühemad mõistlikud tähtajad, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist ning taotleja tegelikku võimalust kasutada käesolevas direktiivis sätestatud aluspõhimõtteid ja tagatisi.“

10 Direktiivi artikli 31 „Taotluse läbivaatamise menetlus“ lõikes 8 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad ette näha taotluse läbivaatamise menetluse kiirendamise ja/või selle kohaldamise piiril või transiiditsoonis kooskõlas artikliga 43 vastavalt II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele, kui:

[…]

b) taotleja on pärit turvalisest päritoluriigist käesoleva direktiivi tähenduses […]

[…]“.

11 Direktiivi artiklis 32 „Põhjendamatud taotlused“ on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 27 kohaldamist, võivad liikmesriigid pidada taotlust põhjendamatuks üksnes juhul, kui menetlev ametiasutus on teinud kindlaks, et taotleja ei vasta rahvusvahelise kaitse seisundi saamise nõuetele direktiivi [2011/95] tähenduses.

2. Põhjendamatute taotluste korral, mille puhul esineb ükskõik milline artikli 31 lõikes 8 loetletud asjaoludest, võivad liikmesriigid samuti pidada taotlust selgelt põhjendamatuks, kui siseriiklikes õigusaktides on nii määratletud.“

12 Direktiivi 2013/32 artiklis 36 „Turvalise päritoluriigi mõiste“ on sätestatud:

„1. Vastavalt käesolevale direktiivile turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandat riiki võib pidada pärast taotluse individuaalset läbivaatamist konkreetse taotleja seisukohalt turvaliseks päritoluriigiks ainult juhul, kui:

a) taotlejal on selle riigi kodakondsus või

b) ta on kodakondsuseta isik ning tema varasem alaline elukoht oli selles riigis

ning ta ei ole esitanud mõjuvaid põhjusi selle kohta, miks ei saa seda riiki tema konkreetse olukorra ja direktiivi [2011/95] kohaselt rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastavaks isikuks tunnistamise seisukohalt pidada turvaliseks päritoluriigiks.

2. Liikmesriigid sätestavad siseriiklikes õigusaktides täiendavad eeskirjad ja üksikasjad turvalise päritoluriigi mõiste kohaldamiseks.“

13 Direktiivi artiklis 37 „Kolmanda riigi tunnistamine turvaliseks päritoluriigiks siseriiklikul tasandil“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada õigusaktid, mis võimaldavad siseriiklikul tasandil vastavalt I lisale määrata rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eesmärgil kindlaks riigid, mida tunnustatakse turvaliste päritoluriikidena.

2. Liikmesriigid vaatavad korrapäraselt läbi käesoleva artikli kohaselt turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandate riikide olukorra.

3. Hinnang, kas riik on turvaline päritoluriik vastavalt käesolevale artiklile, põhineb teabel, mis on saadud erinevatest teabeallikatest, kaasa arvatud eelkõige teistelt liikmesriikidelt, [Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametilt (EASO), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt], Euroopa Nõukogult ja muudelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt.

4. Liikmesriigid teatavad komisjonile riigid, mille nad on vastavalt käesolevale artiklile tunnistanud turvalisteks päritoluriikideks.“

14 Direktiivi artikli 43 „Menetlused piiril“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad vastavalt II peatükis sätestatud üldpõhimõtetele ja tagatistele ette näha menetlused, mille alusel otsustatakse liikmesriigi piiril või transiiditsoonis:

[…]

b) taotluse sisu üle artikli 31 lõike 8 kohase menetluse korral.“

15 Direktiivi 2013/32 artiklis 46 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses järgnevaga:

a) tema rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, kaasa arvatud otsus:
   i) pidada pagulasseisundi ja/või täiendava kaitse seisundiga seotud taotlust põhjendamatuks;

[…]
   iii) mis on vastu võetud liikmesriigi piiril või transiiditsoonis, nagu on kirjeldatud artikli 43 lõikes 1;

[…]

3. Lõike 1 kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et tõhusa õiguskaitsevahendiga nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi [2011/95] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik ja *ex nunc* läbivaatamine vähemalt esimese astme apellatsioonimenetluses.

[…]

5. Ilma et see piiraks lõike 6 kohaldamist, annab käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud õiguskaitsevahend taotlejale õiguse jääda asjaomasesse liikmesriiki kuni lõikes 4 sätestatud tähtajani ja õiguskaitsevahendi üle otsuse tegemiseni.

6. Kui on tegemist otsusega:

a) pidada taotlust selgelt põhjendamatuks vastavalt artikli 32 lõikele 2 või põhjendamatuks pärast läbivaatamist vastavalt artikli 31 lõikele 8, välja arvatud juhtudel, kui need otsused põhinevad artikli 31 lõike 8 punktis h osutatud asjaoludel;

[…]

on kohtu pädevuses asjaomase taotleja taotlusel või omal algatusel otsustada, kas taotleja võib jääda liikmesriigi territooriumile, kui otsuse tulemuseks on võtta taotlejalt ära õigus jääda liikmesriiki ning kui õigust jääda õiguskaitsevahendi üle otsuse tegemiseni liikmesriiki ei ole siseriiklikus õiguses selliste juhtumite puhul ette nähtud.

[…]“.

16 Direktiivi artikli 53 „Kehtetuks tunnistamine“ on sätestatud:

„Direktiiv [2005/85] tunnistatakse liikmesriikide suhtes, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv, kehtetuks alates 21. juulist 2015, […]

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt III lisa vastavustabelile.“

17 Direktiivi I lisas „Turvaliste päritoluriikide kindlaks määramine artikli 37 lõike 1 kohaldamiseks“ on sätestatud:

„Riiki käsitatakse turvalise päritoluriigina, kui õigusliku olukorra, õigusaktide demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõestada, et riigis ei toimu üldist ja järjekindlat tagakiusamist direktiivi [2011/95] artikli 9 tähenduses ega piinamist või muud ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist ning et seal ei ole rahvusvahelise või siseriikliku relvastatud konfliktiga kaasnevast valimatust vägivallast tingitud ohtu.

Nimetatud hinnangu andmisel tuleb võtta arvesse muu hulgas ka seda, millises ulatuses antakse asjaomases riigis kaitset tagakiusamise ja väärkohtlemise eest:

a) riigi asjaomaste õigusaktidega ning nende kohaldamise viisiga;

b) [EIÕKs] ja/või kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis[, mis võeti vastu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peaassamblee poolt 16. detsembril 1966 ja mis jõustus 23. märtsil 1976,] ja/või ÜRO piinamise vastases konventsioonis sätestatud õiguste ja vabaduste järgimisega, eelkõige selliste õiguste järgimisega, millest ei saa teha erandit vastavalt nimetatud [EIÕK] artikli 15 lõikele 2;

c) Genfi konventsiooni kohase tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimisega;

d) nimetatud õiguste ja vabaduste rikkumise vastaste tõhusate õiguskaitsevahendite süsteemi loomisega.“

Määrus (EL) 2024/1348

18 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määruse (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (ELT L, 2024/1348), artikli 61 „Turvalise päritoluriigi mõiste“ lõikes 2 on sätestatud:

„Kolmandat riiki võib käsitada turvalise päritoluriigina nii liidu kui ka liikmesriigi tasandil, tehes erandi selle territooriumi konkreetsete osade või selgelt tuvastatavate isikute kategooriate puhul.“

19 Määruse artikli 78 „Kehtetuks tunnistamine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Direktiiv [2013/32] tunnistatakse kehtetuks alates artikli 79 lõikes 2 osutatud kuupäevast, ilma et see piiraks artikli 79 lõike 3 kohaldamist.“

20 Määruse artikli 79 „Jõustumine ja kohaldamine“ lõiked 2 ja 3 näevad ette:

„2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates 12. juunist 2026.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse rahvusvahelise kaitse andmise menetluse suhtes selliste taotluste puhul, mis on esitatud alates 12. juunist 2026. Enne seda kuupäeva esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes kohaldatakse direktiivi [2013/32]. Käesolevat määrust kohaldatakse rahvusvahelise kaitse äravõtmise menetluse suhtes, kui rahvusvahelise kaitse äravõtmise läbivaatamine algas alates 12. juunist 2026. Kui rahvusvahelise kaitse äravõtmise läbivaatamine algas enne 12. juunit 2026, kohaldatakse rahvusvahelise kaitse äravõtmise menetluse suhtes direktiivi [2013/32].“

Tšehhi õigus

Varjupaigaseadus

21 Varjupaigaseaduse nr 325/1999 (zákon č. 325/1999 Sb., o azylu) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „varjupaigaseadus“) on § 2 lõike 1 punktides b ja k sätestatud:

„Käesoleva seaduse tähenduses on:

[…]

b) „rahvusvahelise kaitse taotleja“ välismaalane, kes on esitanud Tšehhi Vabariigis rahvusvahelise kaitse taotluse, mille kohta ei ole veel tehtud lõplikku otsust. Välismaalasel on samuti rahvusvahelise kaitse taotleja staatus §-s 32 ette nähtud kaebuse esitamise tähtaja vältel ja kuni kestab kohtumenetlus, mis puudutab kaebust ministeeriumi otsuse peale vastavalt [seadusele nr 150/2002 halduskohtumenetluse seadustiku kohta (zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní), põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „halduskohtumenetluse seadustik“)], kui see kaebus peatab otsuse täitmise, või kuni hetkeni, mil piirkondlik kohus teeb määruse, millega keeldutakse täitmise peatamisest, kui välismaalane on seda taotlenud. […]

[…]

k) „turvaline päritoluriik“ välismaalase kodakondsusriik või kodakondsuseta isiku puhul tema viimase alalise elukoha riik,
   1. kus üldjuhul ega järjepidevalt ei toimu tagakiusamist, piinamist ega ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist ning kus puudub valimatu vägivalla oht rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu;
   2. kust kodanikud ega kodakondsuseta isikud ei lahku § 12 või § 14 punktis a nimetatud põhjustel;
   3. mis on ratifitseerinud rahvusvahelised inimõiguste ja põhivabaduste kaitse lepingud, sealhulgas tõhusaid õiguskaitsevahendeid käsitlevad õigusnormid, ja järgib neid ning
   4. mis võimaldab juriidilistel isikutel jälgida olukorda seoses inimõiguste austamisega,

[…]“.

22 Varjupaigaseaduse §-s 3d on ette nähtud:

„1. Rahvusvahelise kaitse taotlejal on õigus jääda territooriumile; […] Õigus jääda territooriumile ei anna õigust elamisloale vastavalt [seadusele nr 326/1999 välismaalaste Tšehhi Vabariigi territooriumil elamise kohta ja teatud seaduste muutmise kohta (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů)]. Ministeeriumil on õigus piirata rahvusvahelise kaitse taotleja õigust viibida territooriumil üksnes territooriumi ühe osaga või rahvusvahelise lennujaama transiittsooni vastuvõtukeskusega, kui taotlejal ei ole õigust territooriumile siseneda.

2. Kui rahvusvahelise kaitse taotleja ei ole isik, kes kordas oma rahvusvahelise kaitse taotlust, ei saa tema viibimist territooriumil lõpetada haldus- või kohtuotsuse alusel; […]“.

23 Varjupaigaseaduse § 16 lõiked 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Samuti jäetakse selgelt põhjendamatuna rahuldamata rahvusvahelise kaitse taotlus, kui taotleja pärineb riigist, mida Tšehhi Vabariik loeb turvaliseks päritoluriigiks, välja arvatud juhul, kui taotleja tõendab, et tema puhul ei saa kõnealust riiki lugeda selliseks riigiks.

3. Kui esineb põhjus rahvusvahelise kaitse taotlus selgelt põhjendamatuna rahuldamata jätta, ei tule hinnata seda, kas taotleja vastab varjupaiga andmise tingimustele, mis on sätestatud §-des 13 ja 14, või täiendava kaitse tingimustele, mis on sätestatud §-s 14b. Kui esineb põhjus rahvusvahelise kaitse taotlus lõike 2 alusel selgelt põhjendamatuna rahuldamata jätta, ei tule hinnata ka seda, kas taotleja ei ole esitanud asjaolusid, mis tõendavad, et teda võib ähvardada tagakiusamine §-s 12 toodud põhjustel või tõsine kahju § 14a tähenduses.“

24 Varjupaigaseaduse § 32 lõikes 2 on sätestatud:

„Kaebuse esitamine […] peatab otsuse täitmise, välja arvatud […] kaebus otsuse peale, mis on tehtud § 16 lõike 2 alusel […]“.

25 Varjupaigaseaduse § 85b lõikes 1 on sätestatud:

„Kui pärast […] otsuse tegemist, millega jäetakse rahvusvahelise kaitse taotlus selgelt põhjendamatuna rahuldamata, ei ole kohus seda otsust tühistanud või piirkondlik kohus ei ole teinud otsust tunnustada, et kaebusel on täitmist peatav mõju, kui seda on taotletud, teeb ministeerium omal algatusel

välismaalase suhtes väljasaatmiskorralduse, välja arvatud juhul, kui järgitakse menetlust, mis on ette nähtud [seaduses nr 326/1999 välismaalaste Tšehhi Vabariigi territooriumil elamise kohta ja teatud seaduste muutmise kohta] […]“.

26 Varjupaigaseaduse § 86 lõikes 4 on sätestatud:

„Ministeerium kehtestab määrusega turvaliste päritoluriikide loetelu, […] Määrusega kehtestatud riikide loetelu vaadatakse läbi vähemalt kord aastas.“

Määrus nr 328/2015, millega rakendatakse varjupaigaseadust ja välismaalaste ajutise kaitse seadust

27 Määruse nr 328/2015, millega rakendatakse varjupaigaseadust ja välismaalaste ajutise kaitse seadust (vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců), § 2 punktis 15 on sätestatud:

„Tšehhi Vabariik loeb turvaliseks päritoluriigiks […] Moldova, välja arvatud Transnistria […]“.

Halduskohtumenetluse seadustik

28 Halduskohtumenetluse seadustiku § 75 lõikes 2 on sätestatud:

„Kohus uurib otsuse vaidlustatud punkte esitatud väidete piires. […]“.

29 Seadustiku § 76 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kohus tühistab otsusega ja ilma kohtuistungit korraldamata edasikaevatud otsuse menetlusvigade tõttu,

a) kui kontroll on võimatu, sest otsus on sisult arusaamatu või selles puuduvad põhjendused;

b) kui asjaolud, millele haldusasutus tugines vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks, ei vasta toimikule või neil puudub toimikus igasugune alus või neid tuleb ulatuslikult või põhimõtteliselt täiendada;

c) kui haldusasutuses toimuvat menetlust käsitlevaid norme on oluliselt rikutud ning see võib kaasa tuua sisuliselt ebaseadusliku otsuse.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

30 Moldova kodanik CV esitas 9. veebruaril 2022 Tšehhi Vabariigis rahvusvahelise kaitse taotluse. Oma taotluses märkis ta, et ta oli 2015. aastal Moldovas tunnistajaks õnnetusele, mille käigus autojuht jalakäijale otsa sõitis ja tema surma põhjustas ning seejärel sündmuskohalt põgenes. Samal ööl tulid inimesed CV koju, viisid ta metsa ja ründasid teda.

31 CV põgenes ja varjas end seejärel sõprade juures; kui ta kaks päeva hiljem koju naasis, leidis ta, et tema maja oli maha põletatud. Seejärel põgenes ta Moldovast Tšehhi territooriumile, kasutades võltsitud Rumeenia passi, mille talle oli hankinud üks tuttav. 2016. ja 2019. aastal läks CV tagasi Moldovasse, üritades seda varjata kõigi, v.a oma nõbude eest.

32 CV põhjendas oma rahvusvahelise kaitse taotlust sellega, et Moldovas olid teda ähvardanud üksikisikud, keda politseiasutused ei ole suutnud tuvastada. Samuti teatas ta, et ta ei soovi oma päritolupiirkonda tagasi pöörduda Venemaa Föderatsiooni sissetungi tõttu Ukrainasse.

33 Siseministeerium jättis 8. märtsi 2022. aasta otsusega (edaspidi „rahuldamata jätmise otsus“) selle taotluse kui selgelt põhjendamatu rahuldamata varjupaigaseaduse § 16 lõike 2 alusel, võttes arvesse asjaolusid, mille ta oli kogunud Moldova poliitilise ja julgeolekuolukorra ning inimõiguste austamise kohta selles kolmandas riigis. Ministeerium märkis täpsemalt, et määruse nr 328/2015, millega rakendatakse varjupaigaseadust ja välismaalaste ajutise kaitse seadust, § 2 alusel leidis Tšehhi Vabariik, et Moldova Vabariik, välja arvatud Transnistria, on „turvaline päritoluriik“, ilma et CV oleks suutnud tõendada, et tema konkreetses olukorras see nii ei ole.

34 CV vaidlustas selle otsuse eelotsusetaotluse esitanud kohtus, Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus, Tšehhi Vabariik). CV kordas kohtus sisuliselt oma rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks esitatud asjaolusid ja väitis, et kuigi siseministeerium oleks pidanud arvesse võtma kogu asjakohast teavet ja hindama seda taotlust terviklikult, pidas ta ainsaks määravaks asjaoluks seda, et CV on pärit Moldova Vabariigist.

35 Siseministeerium täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et ta ei jätnud tähelepanuta olukorda, mis tuleneb konfliktist, mis sai alguse Venemaa Föderatsiooni sissetungist Ukrainasse. Nimetatud otsuse vastuvõtmise ajal ei olnud aga üheski aruandes märgitud, et konflikt ulatuks Ukrainast kaugemale või et ministeerium pidi ühel või teisel viisil Moldova Vabariigi kohta kogutud teabe sisu üle vaatama.

36 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ministeerium tunnistas, et Moldovas esineb olulisi puudusi õiguse järgimisega – eelkõige õigusemõistmise osas –, mistõttu ei saa välistada tagakiusamise juhtumite esinemist direktiivi 2011/95 artikli 9 tähenduses. Eelkõige esineb ebaproportsionaalsete või diskrimineerivate kriminaalsüüdistuste või -karistuste oht, mis puudutab suurel määral riigivõimuvastaseid isikuid, nende advokaate, inimõiguste kaitsjaid või kodanikuühiskonna aktiviste. Siseministeerium leidis siiski, et CV ei kuulu ühessegi neist kategooriatest. Lisaks ei märkinud CV, et tal on probleeme Moldova riigiasutustega.

37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rahuldas 9. mail 2022 CV taotluse tunnustada, et rahuldamata jätmise otsuse peale esitatud kaebusel on peatav mõju, nõustudes CV argumendiga, et kui ta võidaks kohtuvaidluse pärast Tšehhi territooriumilt lahkumist, oleks sellel tema jaoks üksnes formaalne mõju, kuna Moldovas ähvardab teda oht, et isikud, kes on teda minevikus rünnanud, võivad talle tõsist kahju teha. Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta võttis arvesse, et 28. aprillil 2022 otsustas Moldova Vabariik Venemaa Föderatsiooni sissetungi tõttu Ukrainasse pikendada õiguse kasutamist teha erandeid EIÕKst tulenevatest kohustustest selle konventsiooni artikli 15 alusel, kusjuures ta oli tuginenud sellele õigusele 25. veebruaril 2022 seoses seal valitseva energiakriisiga.

38 Kuna CV rahvusvahelise kaitse taotlus jäeti rahuldamata, võttes eelkõige arvesse asjaolu, et Tšehhi Vabariik on tunnistanud Moldova Vabariigi – välja arvatud Transnistria – turvaliseks päritoluriigiks, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks mõiste „turvaline päritoluriik“ kohta ning eelkõige direktiivi 2013/32 artiklit 37 ja I lisa silmas pidades nende kriteeriumide kohta, mille alusel kolmas riik tunnistatakse turvaliseks päritoluriigiks.

39 Ühest küljest küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas kolmas riik lakkab olemast turvaline päritoluriik, kui ta tugineb EIÕK artiklis 15 ette nähtud õigusele teha erandeid.

40 Teisest küljest on eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas liidu õigusega on vastuolus see, kui liikmesriik tunnistab kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks, välja arvatud selle territooriumi teatavad osad. Ta märgib, et direktiivi 2005/85 – mis tunnistati kehtetuks direktiiviga 2013/32 – artiklis 30 ette nähtud võimalust niiviisi osaliselt turvaliseks tunnistada, ei ole enam viimati nimetatud direktiivi artiklis 37 ette nähtud. Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et mõiste „turvaline päritoluriik“ eesmärk on rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise menetluse lihtsustamine, mis on põhjendatud vaid nende kolmandate riikide puhul, kelle kodanikele on rahvusvahelise kaitse või täiendava kaitse andmine vähetõenäoline. Nii on see aga ainult kolmandate riikide puhul, kelle kogu territoorium vastab direktiivi 2013/32 I lisas sätestatud kriteeriumidele.

41 Teiseks, kui tuleb asuda seisukohale, et kolmandat riiki, kes on kasutanud EIÕK artiklis 15 ette nähtud erandi tegemise õigust, ei saa tunnistada turvaliseks päritoluriigiks või ei saa selline turvaliseks tunnistamine välistada ühte osa asjaomase kolmanda riigi territooriumist, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, milline on selle kontrolli ulatus, mida tal tuleb selles osas teha vastavalt direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikele 3, mida ei ole Tšehhi õigusesse üle võetud, kuid millel on tema arvates vahetu õigusmõju.

42 Eelkõige märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandate riikide kodanike esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes võib – sarnaselt tema menetluses oleva vaidluse esemeks olevale taotlusele – kohaldada läbivaatamise erikorda, mis võimaldab selle direktiivi sätete alusel muu hulgas menetleda neid taotlusi kiirendatud menetluses ja tunnistada need vajaduse korral selgelt põhjendamatuks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab samuti, et neil asjaoludel võib liikmesriik, kus rahvusvahelise kaitse taotleja on sellise taotluse esitanud, mitte lubada tal jääda oma territooriumile, kuni on lahendatud kaebus selle taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale.

43 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas juhul, kui kohtule on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale, mis on tehtud sellise süsteemi kohaselt, on ta kohustatud nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude täieliku ja *ex nunc* läbivaatamise alusel, mis on ette nähtud direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3, arvestades harta artiklit 47, viitama sellele, et rikutud on selles direktiivis ette nähtud norme kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks tunnistamise kohta, isegi kui kaebuse esitanud taotleja ei ole seda rikkumist vaidlustanud.

44 Neil asjaoludel otsustas Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2013/32] artikli 37 lõike 1 tähenduses turvalise päritoluriigi kriteeriumi, mis on määratletud kõnealuse direktiivi I lisa punktis b – mille kohaselt kõnealune riik tagab kaitse tagakiusamise või väärkohtlemise eest [EIÕKs] sätestatud õiguste ja vabaduste järgimisega, eelkõige selliste õiguste järgimisega, millest ei saa teha erandit vastavalt [EIÕK] artikli 15 lõikele 2 –, tuleb tõlgendada nii, et kui riik teeb hädaolukorras erandid [EIÕKst] tulenevatest kohustustest [EIÕK] artikli 15 tähenduses, siis ei vasta see riik enam kõnealusele turvaliseks päritoluriigiks tunnistamise kriteeriumile?

2. Kas [direktiivi 2013/32] artikleid 36 ja 37 tuleb tõlgendada nii, et need ei võimalda liikmesriigil tunnistada kolmas riik turvaliseks päritoluriigiks ainult osaliselt, teatavate territoriaalsete erisustega, mille puhul ei kohaldata eeldust, et riigi see osa on taotleja jaoks turvaline, või kui liikmesriik tunnistab kõnealuse riigi turvaliseks selliste territoriaalsete eranditega, siis kõnealuse direktiivi kohaselt ei saa seda riiki tervikuna pidada turvaliseks?

3. Kui vastus ühele eeltoodud küsimustest on jaatav, siis kas [direktiivi 2013/32] artikli 46 lõiget 3 koostoimes [harta] artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et kohus, kes arutab selle direktiivi artikli 31 lõike 8 punkti b kohases menetluses taotluse ilmselgelt põhjendamatuks tunnistanud otsuse peale esitatud kaebust [selle direktiivi] artikli 32 lõike 2 alusel, peab omal algatusel (*ex officio*), ka taotleja nõude puudumisel, võtma arvesse asjaolu, et riigi tunnistamine turvaliseks [päritoluriigiks] on ülaltoodud põhjustel vastuolus liidu õigusega?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

45 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artiklit 37 koostoimes selle direktiivi I lisaga tuleb tõlgendada nii, et kolmas riik ei vasta enam kriteeriumidele, mis võimaldavad ta tunnistada turvaliseks päritoluriigiks, üksnes sel põhjusel, et ta kasutab õigust teha erand EIÕKs sätestatud kohustustest vastavalt selle konventsiooni artiklile 15.

46 Nagu nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest, heidab põhikohtuasja kaebaja siseministeeriumile ette, et kuigi ta tõi välja ohu, mis teda Moldovas ähvardas, ja teatas, et ta ei soovi naasta oma päritolupiirkonda Venemaa Föderatsiooni sissetungi tõttu Ukrainasse, tugines ministeerium rahuldamata jätmise otsuses üksnes asjaolule, et ta on pärit Moldova Vabariigist ja et Tšehhi Vabariik on tunnistanud selle kolmanda riigi – välja arvatud Transnistria – turvaliseks päritoluriigiks. Seetõttu on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, millist mõju võib sellisele tunnistamisele avaldada asjaolu, et Moldova Vabariik otsustas 28. aprillil 2022, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja menetles, pikendada EIÕK artiklist 15 tuleneva õiguse kasutamist teha erand sellest konventsioonist tulenevatest kohustustest seetõttu, et Venemaa Föderatsioon tungis Ukrainasse.

47 Kõigepealt tuleb märkida, et direktiivi 2013/32 artiklites 36 ja 37, mis käsitlevad vastavalt turvalise päritoluriigi mõistet ja liikmesriikide poolt kolmandate riikide tunnistamist turvaliseks päritoluriigiks, on kehtestatud taotluse läbivaatamise erikord, mida liikmesriigid võivad rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes kohaldada; see kord põhineb ümberlükataval eeldusel piisava kaitse kohta päritoluriigis, mille taotleja võib kummutada, kui ta esitab kaalukad põhjused, mis tulenevad tema erilisest olukorrast (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus A, C-404/17, EU:C:2018:588, punkt 25).

48 Selle läbivaatamise erikorra eripära tõttu võivad liikmesriigid vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 31 lõike 8 punktile b otsustada esiteks kiirendada läbivaatamise menetlust ja teiseks viia see läbi piiril või transiiditsoonis vastavalt selle direktiivi artiklile 43.

49 Lisaks, kui turvalisest päritoluriigist pärit taotleja esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus on tunnistatud põhjendamatuks, sest vastavalt direktiivi 2013/32 artikli 32 lõikele 1 on menetlev ametiasutus teinud kindlaks, et taotleja ei vasta rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele direktiivi 2011/95 alusel, võivad liikmesriigid artikli 32 lõike 2 alusel samuti pidada sellist taotlust selgelt põhjendamatuks, kui see on riigisiseses õiguses sellisena määratletud.

50 Pealegi, kui huvitatud isiku taotlus jäetakse rahuldamata turvalise päritoluriigi mõiste kohaldamise alusel, kaasneb talle erinevalt tavalisest rahuldamata jätmisest tagajärjena direktiivi 2013/32 artikli 46 lõigete 5 ja 6 järgi see, et tal ei ole lubatud jääda selle riigi territooriumile, kus ta oli taotluse esitanud, kuni on lahendatud tema kaebus selle taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus A, C-404/17, EU:C:2018:588, punkt 27).

51 Olles teinud need sissejuhatavad märkused, tuleb sedastada, et selle direktiivi artikkel 37 käsitleb – nagu nähtub selle pealkirjast – kolmanda riigi tunnistamist turvaliseks päritoluriigiks liikmesriikide poolt. Täpsemalt on selle artikli 37 lõikes 1 märgitud, et liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada õigusaktid, mis võimaldavad riigisisesel tasandil vastavalt I lisale määrata rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eesmärgil kindlaks riigid, mida tunnustatakse turvaliste päritoluriikidena.

52 I lisas on eeskätt märgitud, et riiki käsitatakse turvalise päritoluriigina, kui õigusliku olukorra, õigusaktide demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõendada, et riigis ei toimu üldist ja järjekindlat tagakiusamist direktiivi 2011/95 artikli 9 tähenduses ega piinamist või muud ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist ning et seal ei ole rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konfliktiga kaasnevast valimatust vägivallast tingitud ohtu.

53 Sellega seoses on kõnealuses lisas loetletud asjaolud, mida võib arvesse võtta, et hinnata muu hulgas seda, mil määral pakub asjaomane kolmas riik kaitset tagakiusamise ja väärkohtlemise eest. Nende asjaolude hulgas on sama lisa teise lõigu punktis b toodud viis, kuidas järgitakse EIÕKs määratletud õigusi ja vabadusi, eelkõige õigusi, millest ei saa konventsiooni artikli 15 lõike 2 alusel erandit teha.

54 Kuigi see EIÕK artikkel näeb ette, et sõja ajal või muus hädaolukorras, mis ohustab rahva eluvõimet, võib võtta meetmeid, millega peatatakse konventsiooniga võetud kohustuste täitmine, on selle õiguse kasutamine allutatud teatavatele tagatistele.

55 EIÕK artikli 15 lõike 1 sõnastuse kohaselt tuleb seda õigust kõigepealt kasutada ulatuses, mis on olukorra tõsiduse tõttu vältimatult vajalik, ning tingimusel, et meetmed ei ole vastuolus teiste rahvusvahelise õiguse järgsete kohustustega. Seejärel on artikli 15 lõikes 2 ette nähtud, et ei või peatada kohustusi, mis tulenevad EIÕK artiklist 2, mis käsitleb õigust elule, välja arvatud inimeste hukkumine õiguspärase sõjategevuse tagajärjel, kohustusi, mis tulenevad selle konventsiooni artiklist 3 ja artikli 4 lõikest 1, mis käsitlevad vastavalt piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise ja karistamise keeldu ning orjuse keeldu, ega kohustusi, mis tulenevad selle konventsiooni artiklist 7, mis käsitleb põhimõtet, et karistada võib vaid seaduse alusel. Lõpuks, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus pealegi väidab, alluvad artikli 15 alusel võetud meetmed Euroopa Inimõiguste Kohtu kontrollile.

56 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 62 sisuliselt märkis, ei saa ainuüksi sellest, et kolmas riik tugineb EIÕK artiklis 15 sätestatud erandi tegemise õigusele, järeldada, et see kolmas riik on tegelikult võtnud meetmeid, millega tehakse erand selles konventsioonis ette nähtud kohustustest, ega ka seda, milline on sellisel juhul võetud erandimeetmete laad ja ulatus.

57 Sellest järeldub, et ei saa asuda seisukohale, et pelgalt asjaolu, et kolmas riik tugineb EIÕK artiklis 15 sätestatud erandi tegemise õigusele, ei tähenda, et see riik ei vasta enam käesoleva kohtuotsuse punktis 52 nimetatud kriteeriumidele, mis võimaldavad tunnistada selle turvaliseks päritoluriigiks direktiivi 2013/32 artikli 37 tähenduses.

58 Samas, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 85, peavad selle liikmesriigi pädevad asutused, kes on tunnistanud asjaomase kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks, hindama, kas erandi tegemise õiguse kasutamise tingimusi arvestades tuleb kolmandast riigist pärit taotlejate esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamisel säilitada selline turvaliseks päritoluriigiks tunnistamine.

59 Nimelt nõuab direktiivi 2013/32 artikli 37 lõige 2, et liikmesriigid vaataks korrapäraselt läbi turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandate riikide olukorra. Seda tehes soovis liidu seadusandja kohustada liikmesriike võtma arvesse seda, et asjaolud, mis võimaldavad eeldada rahvusvahelise kaitse taotlejate turvalisust konkreetses päritoluriigis, on oma olemuselt varieeruvad.

60 Järelikult hõlmab korrapärase läbivaatamise nõue ka olulisi sündmusi, kuna nende olulisuse tõttu võivad need sündmused mõjutada turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmanda riigi suutlikkust jätkuvalt täita direktiivi I lisas selle kohta sätestatud kriteeriume ja seega vastata eeldusele, et tal on võimalik tagada taotlejate turvalisus.

61 EIÕK artiklis 15 sätestatud erandi tegemise õigusele tuginemine kujutab endast sellist sündmust. Nimelt – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 67 sisuliselt märkis –, kuigi meetmed, mis on vastuolus artikli 15 lõikega 2 ja millega peatatakse muu hulgas selle konventsiooni artiklis 3 sätestatud ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keelu kohaldamine, on juba oma olemuselt vastuolus kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks tunnistamisega, ei saa välistada, et erandimeetmed, mis puudutavad muid põhiõigusi kui need, mis on artikli 15 lõikega 2 erandi tegemise kohaldamisalast välistatud, võivad samuti olla vastuolus kriteeriumidega, mis on ette nähtud direktiivi 2013/32 I lisas selleks, et tunnistada kolmas riik turvaliseks päritoluriigiks. Lisaks toob selline tuginemine igal juhul kaasa märkimisväärse ohu, et arvestatavalt muudetakse viisi, kuidas asjaomases kolmandas riigis kohaldatakse õigusi ja vabadusi käsitlevaid õigusnorme.

62 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artiklit 37 koostoimes selle direktiivi I lisaga tuleb tõlgendada nii, et kolmas riik ei lõpeta nendele kriteeriumidele vastamist, mis võimaldavad ta tunnistada turvaliseks päritoluriigiks, üksnes sel põhjusel, et ta kasutab õigust teha erand EIÕKs sätestatud kohustustest vastavalt selle konventsiooni artiklile 15, kuid selle liikmesriigi pädevad asutused, kes riigi turvaliseks päritoluriigiks tunnistasid, peavad hindama, kas selle õiguse rakendamise tingimused võivad turvaliseks päritoluriigiks tunnistamise kahtluse alla seada.

Teine küsimus

63 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et kolmanda riigi saab tunnistada turvaliseks päritoluriigiks, välistades selle riigi territooriumi teatavad osad.

64 Kuna Tšehhi Vabariik on tunnistanud Moldova Vabariigi, välja arvatud Transnistria, turvaliseks päritoluriigiks, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlus, kas selline osaline tunnistamine on direktiiviga kooskõlas.

65 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on, ning vajaduse korral selle sätte kujunemislugu (14. mai 2020. aasta kohtuotsus Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, punkt 113 ning seal viidatud kohtupraktika).

66 Mis puudutab esimesena direktiivi 2013/32 artikli 37 sõnastust, mis vastavalt selle pealkirjale käsitleb kolmanda riigi tunnistamist turvaliseks päritoluriigiks riigisisesel tasandil, siis selles on korduvalt viidatud mõistetele „riigid“ ja „kolmandad riigid“, ilma et oleks märgitud, et turvaliseks päritoluriigiks tunnistamiseks võib neid mõista nii, et need hõlmavad üksnes asjaomase kolmanda riigi territooriumi ühte osa.

67 Teisena, mis puudutab direktiivi artikli 37 konteksti, siis tuleneb esiteks artiklist 37, et liikmesriigid võivad tunnistada riigid turvaliseks päritoluriigiks vastavalt direktiivi I lisale. Sarnaselt artikli 37 sõnastusega ei ole selles lisas toodud kriteeriumides mingit viidet sellele, et liikmesriikidel oleks lubatud tunnistada turvaliseks päritoluriigiks üksnes kolmanda riigi territooriumi see osa, kus need kriteeriumid on täidetud.

68 Vastupidi, selle lisa kohaselt sõltub riigi tunnistamine turvaliseks päritoluriigiks – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 52 – võimalusest tõendada, et riigis ei toimu üldist ja järjekindlat tagakiusamist direktiivi 2011/95 artikli 9 tähenduses ega piinamist või muud ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist ning et seal ei ole rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konfliktiga kaasnevast valimatust vägivallast tingitud ohtu.

69 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 92 ja 93 märkis, viitab sõnade „üldiselt ja järjekindlalt“ kasutamine sellele, et kuna direktiivi 2013/32 I lisas või selle direktiivi artiklis 37 puudub igasugune viide asjaomase kolmanda riigi territooriumi osale, peavad kõnealuses lisas sätestatud tingimused olema täidetud kogu asjaomase kolmanda riigi territooriumil, et seda riiki saaks tunnistada turvaliseks päritoluriigiks.

70 Teiseks, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 47–50, võimaldab see, kui liikmesriik tunnistab kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks, kohaldada nendest kolmandatest riikidest pärit taotlejate rahvusvahelise kaitse taotluste puhul läbivaatamise erikorda, mis on erandlik.

71 Kui direktiivi 2013/32 artiklit 37 tõlgendataks nii, et see võimaldab tunnistada kolmandad riigid, välja arvatud nende territooriumi teatavad osad, turvaliseks päritoluriigiks, tähendaks see sellise läbivaatamise erikorra kohaldamisala laiendamist. Kuna sellist tõlgendust ei toeta artikli 37 sõnastus ega see direktiiv ka laiemalt, siis eiraks sellise võimaluse tunnustamine kitsast tõlgendust, mis kehtib erandeid tegevate reeglite puhul (vt selle kohta 5. märtsi 2015. aasta

kohtuotsus komisjon vs. Luxembourg, C-502/13, EU:C:2015:143, punkt 61, ja 8. veebruari 2024. aasta kohtuotsus Bundesrepublik Deutschland (korduva taotluse vastuvõetavus), C-216/22, EU:C:2024:122, punkt 35 ning seal viidatud kohtupraktika).

72 Kolmandana kinnitab direktiivi 2013/32 artikli 37 kujunemislugu tõlgendust, mille kohaselt ei luba see säte liikmesriikidel tunnistada kolmandat riiki turvaliseks päritoluriigiks, jättes välja selle territooriumi teatavad osad. Sellega seoses tuleb märkida, et enne direktiivi 2013/32 jõustumist oli võimalus tunnistada kolmas riik turvaliseks päritoluriigiks rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise huvides antud liikmesriikidele direktiiviga 2005/85, eelkõige selle artikliga 30.

73 Artiklis 30 oli sõnaselgelt ette nähtud, et liikmesriigid võivad turvaliseks tunnistada ka kolmanda riigi territooriumi osa, kui selle territooriumi osa puhul on täidetud direktiivi 2005/85 II lisas ette nähtud tingimused, mis sisuliselt vastavad direktiivi 2013/32 I lisas sätestatud tingimustele. Kuigi direktiivi 2005/85 II lisa nõuab sarnaselt direktiivi 2013/32 I lisaga tõendamist, et riigis ei toimu kunagi „üldist ja järjekindlat“ tagakiusamist, tuleneb nimetatud artikli 30 sõnastusest endast, et seda nõuet kohaldatakse sellise osalise tunnistamise korral üksnes kindlaks määratud territooriumi osale.

74 Direktiivi 2013/32 artikli 53 kohaselt tunnistati selle direktiiviga kehtetuks direktiiv 2005/85, mille artikkel 30 – nagu nähtub direktiivi 2013/32 III lisas esitatud vastavustabelist – asendati direktiivi 2013/32 artikliga 37. Viimati nimetatud artiklis ei ole aga enam võimalust tunnistada turvaliseks üks osa kolmanda riigi territooriumist.

75 Kavatsus see võimalus kaotada tuleneb juba direktiivi 2005/85 artikli 30 lõike 1 muudatuse tekstist, mis sisaldub komisjoni ettepanekus võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv liikmesriikides rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (KOM(2009) 554 (lõplik), lk 60), kusjuures see võimalus on valdavas osas keeleversioonides selgelt maha tõmmatud ja teistes keeleversioonides välja jäetud.

76 Lisaks kinnitab sellist kavatsust selle ettepaneku üksikasjalik seletuskiri (KOM(2009) 554 (lõplik), lisa, 14959/09 ADD 1, lk 15), mille komisjon oli esitanud Euroopa Liidu Nõukogule ja mis viitab sõnaselgelt soovile kaotada liikmesriikide võimalus kohaldada turvalise päritoluriigi mõistet kolmanda riigi ühe osa suhtes, ning sellisest kaotamisest tulenevale tagajärjele, mille kohaselt oleks nüüd nõutud, et sellise turvaliseks tunnistamise sisulised tingimused oleksid täidetud kogu asjaomase kolmanda riigi territooriumil.

77 Neljanda ja viimasena ei ole direktiivi 2013/32 eesmärkidega vastuolus selline tagajärg ega seega selle direktiivi artikli 37 tõlgendus, mille kohaselt ei luba see artikkel liikmesriikidel tunnistada turvaliseks päritoluriigiks kolmandat riiki, mille territooriumi teatavad osad ei vasta sellise tunnistamise sisulistele tingimustele, mis on sätestatud direktiivi I lisas.

78 Lisaks üldisele eesmärgile kehtestada ühised menetlusnõuded on direktiivil 2013/32 selle põhjendusest 18 nähtuvalt veel konkreetne eesmärk, et rahvusvahelise kaitse taotlusi menetletaks „võimalikult kiiresti […], ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist“ (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 109).

79 Seda silmas pidades on nimetatud direktiivi põhjenduses 20 märgitud, et selgelt määratletud juhtudel, kui muu hulgas on tõenäoline, et taotlus on põhjendamatu, peaks liikmesriikidel olema võimalik taotluse läbivaatamise menetlust kiirendada, eelkõige kehtestades teatud

menetlusetappidele lühemad, kuid mõistlikud tähtajad, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist ning taotleja tegelikku võimalust kasutada direktiivis sätestatud aluspõhimõtteid ja tagatisi.

80 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 47–50, võib liikmesriik kohaldada rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes, mille on esitanud taotlejad, kes on pärit kolmandast riigist, mille liikmesriik on tunnistanud turvaliseks päritoluriigiks, läbivaatamise erikorda, mis põhineb ümberlükataval eeldusel, et päritoluriigis on piisav kaitse, mille alusel on eelkõige võimalik kiirendada nende taotluste läbivaatamise menetlust.

81 Kuna liidu seadusandja eesmärk on – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 78 – tagada direktiiviga 2013/32 rahvusvahelise kaitse taotluste kiire ja põhjalik läbivaatamine, peab ta rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kehtestamisel talle antud kaalutlusõiguse teostamisel tasakaalustama need kaks eesmärki, kui ta määrab kindlaks tingimused, mille alusel liikmesriigid võivad tunnistada kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks. Seega peegeldab asjaolu, et seadusandja ei näinud direktiivis liikmesriikidele ette õigust jätta turvaliseks tunnistamata osa kolmanda riigi territooriumist, seda tasakaalu ja tema valikut eelistada selliste rahvusvahelise kaitse taotluste põhjalikku läbivaatamist, mille on esitanud taotlejad, kelle päritoluriik ei vasta kogu tema territooriumil direktiivi I lisas sätestatud sisulistele tingimustele.

82 Kuigi määruse 2024/1348 – millega tunnistatakse direktiiv 2013/32 alates 12. juunist 2026 kehtetuks – artikli 61 lõikega 2 on selline võimalus uuesti kehtestatud, sätestades, et kolmandat riiki võib käsitada turvalise päritoluriigina nii liidu kui ka liikmesriigi tasandil, tehes erandi selle territooriumi konkreetsetele osadele, on tegemist liidu seadusandja õigusega seda valikut muuta asjaolusid uuesti tasakaalustades, tingimusel et see vastab eelkõige Genfi konventsioonist ja hartast tulenevatele nõuetele. Lisaks tuleb tõdeda, et asjaolu, et selle määrusega sel eesmärgil kehtestatud õiguslik regulatsioon erineb direktiivis 2005/85 sätestatust, kinnitab tõlgendust, mille kohaselt ei ole liidu seadusandja seda võimalust direktiivis 2013/32 ette näinud.

83 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artiklit 37 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et kolmanda riigi saab tunnistada turvaliseks päritoluriigiks, kui tema territooriumi teatavad osad ei vasta sellise tunnistamise sisulistele tingimustele, mis on sätestatud selle direktiivi I lisas.

Kolmas küsimus

84 Kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et kui kohtule on esitatud kaebus otsuse peale, millega jäetakse rahuldamata rahvusvahelise kaitse taotlus, mis vaadati läbi erikorra raames, mida kohaldatakse nende taotlejate esitatud taotlustele, kes on pärit kolmandatest riikidest, mis vastavalt selle direktiivi artiklile 37 on tunnistatud turvaliseks päritoluriigiks, peab see kohus artikli 46 lõikes 3 ette nähtud täieliku ja *ex nunc* läbivaatamise raames ise tuginema sellele, et on rikutud riigi turvaliseks tunnistamise sisulisi tingimusi, mis on sätestatud nimetatud direktiivi I lisas, isegi kui kaebuses sellele rikkumisele sõnaselgelt ei ole tuginetud.

85 Vastavalt direktiivi 2013/32 artikli 46 pealkirjale käsitleb see artikkel rahvusvahelise kaitse taotlejate õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Selle direktiivi artikli 46 lõike 1 kohaselt on rahvusvahelise kaitse taotlejal õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses otsustega, mis

on tehtud tema taotluse kohta. Direktiivi artikli 46 lõikes 3 on määratletud, millise ulatusega on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, täpsustades, et liikmesriigid, kelle suhtes see direktiiv on siduv, peavad tagama, et kohus, kus on vaidlustatud rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, viib läbi „nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi [2011/95] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik[u] ja *ex nunc* läbivaatami[s]e“ (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

86 Samuti olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et direktiivi 2013/32 artiklis 46 ette nähtud õiguskaitsevahendi tunnused tuleb kindlaks määrata kooskõlas harta artikliga 47, mis kujutab endast tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte kinnitust. Harta artikkel 47 on aga iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisestes õigusnormides, selleks et anda eraõiguslikele isikutele õigus, millele ta saab sellisena tugineda. Seega ei saa asi olla teistmoodi kõnealuse direktiivi artikli 46 lõike 3 puhul, arvestades harta artiklit 47 (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punktid 55 ja 56 ning seal viidatud kohtupraktika).

87 Seda silmas pidades on Euroopa Kohus artikli 46 lõikes 3 määratletud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ulatuse kohta otsustanud, et sõnastust „tagavad […], et tõhusa õiguskaitsevahendiga nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude […] täielik ja *ex nunc* läbivaatamine“ tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigid on selle sätte alusel kohustatud kohandama oma riigisisest õigust selliselt, et vastava õiguskaitsevahendi menetlemine hõlmaks kõigi faktiliste ja õiguslike asjaolude läbivaatamist kohtus, mis võimaldab tal anda menetletavale asjale ajakohastatud hinnangu (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 110).

88 Kõigepealt rõhutab väljend „*ex nunc*“ kohtu kohustust viia läbi hindamine, mis võtaks vajaduse korral arvesse uusi asjaolusid, mis on ilmnenud pärast edasikaevatud otsuse vastuvõtmist. Selline hindamine võimaldab nimelt rahvusvahelise kaitse taotlust põhjalikult käsitleda, ilma et oleks vajadust saata asi tagasi menetlevale ametiasutusele. Kohtu pädevus võtta arvesse uusi asjaolusid, mida kõnealune asutus ei käsitlenud, vastab direktiivi 2013/32 eesmärgile, nagu seda on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 78 (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 111 ja 112).

89 Seejärel kinnitab selle direktiivi artikli 46 lõikes 3 sisalduv omadussõna „täielik“, et kohus peab läbi vaatama nii need asjaolud, mida menetlev ametiasutus võttis või oleks pidanud võtma arvesse, kui ka asjaolud, mis ilmnesid pärast seda, kui kõnealune ametiasutus oli otsuse vastu võtnud (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 113).

90 Lõpuks toob väljend „vajaduse korral“ – mida on kasutatud fraasis „sealhulgas vajaduse korral direktiivi [2011/95] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste […] läbivaatamine“ – esile asjaolu, et kohtu kohustus teha täielik ja *ex nunc* läbivaatamine ei tähenda tingimata rahvusvahelise kaitse vajaduse sisulist läbivaatamist, vaid võib seisneda ka rahvusvahelise kaitse taotluse menetluslikes aspektides (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 115).

91 Kolmanda riigi tunnistamine turvaliseks päritoluriigiks kuulub aga rahvusvahelise kaitse taotluste menetluslike aspektide hulka, kuna käesoleva kohtuotsuse punktides 48–50 esitatud kaalutlusi arvestades võib selline turvaliseks tunnistamine mõjutada sedalaadi taotluste läbivaatamise menetlust.

92 Ühtlasi, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 46, heidab põhikohtuasja kaebaja rahuldamata jätmise otsuse teinud asutusele ette, et kuigi ta tõi välja ohu, mis teda Moldovas ähvardas, ja teatas, et ta ei soovi naasta oma päritolupiirkonda Venemaa Föderatsiooni sissetungi tõttu Ukrainasse, tugines see asutus nimetatud otsuses üksnes asjaolule, et kaebaja on pärit Moldova Vabariigist ja et Tšehhi Vabariik on tunnistanud selle kolmanda riigi, välja arvatud Transnistria, turvaliseks päritoluriigiks.

93 Seega on selle kolmanda riigi tunnistamine turvaliseks päritoluriigiks üks toimiku asjaoludest, mis on eelotsusetaotluse esitanud kohtule teatavaks tehtud ja mille üle see kohus peab nimetatud otsuse peale esitatud kaebuse raames otsustama.

94 Sellest tuleb järeldada, et isegi kui põhikohtuasja kaebaja ei ole sellistel asjaoludel sõnaselgelt viidanud sellele, et võidi rikkuda direktiivis 2013/32 riigi turvaliseks tunnistamise kohta ette nähtud norme, et kohaldada sellest kolmandast riigist pärit taotleja rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise menetlusele erikorda, mis tuleneb asjaolust, et see riik tunnistati turvaliseks päritoluriigiks, on see võimalik rikkumine õigusküsimus, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kaaluma selle direktiivi artikli 46 lõikes 3 ette nähtud täieliku ja *ex nunc* läbivaatamise raames.

95 Nimelt põhineb kõnealune rahuldamata jätmise otsus üksnes asjaolul, et põhikohtuasja kaebaja on pärit Moldova Vabariigist ja seda kolmandat riiki tuleb lugeda turvaliseks päritoluriigiks. Järelikult tuleb asuda seisukohale, et põhikohtuasja kaebaja esitatud kaebuses rahuldamata jätmise otsuse peale on tingimata silmas peetud nimetatud otsuse määravat elementi, mis põhineb asjaolul, et kõnealune kolmas riik on tunnistatud turvaliseks päritoluriigiks. Seega peab pädev kohus selle kaebuse lahendamiseks kontrollima sellise määramise õiguspärasust nimetatud artikli 46 lõike 3 alusel.

96 Arvestades eelkõige eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusi tema menetluses oleva kohtuasja lahendamiseks – nagu need on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 38–40 – peab tema hinnang vastavalt täielikule ja *ex nunc* läbivaatamisele, mis on ette nähtud selle artikli 46 lõike 3 alusel, ning toimiku materjalide põhjal esiteks käsitlema EIÕK artiklile 15 tuginemist, kui pädevad ametiasutused ei saanud võtta arvesse sellise olulise sündmuse ulatust seoses turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmanda riigi suutlikkusega jätkuvalt täita direktiivis 2013/32 selleks ette nähtud kriteeriume. Teiseks peab see hinnang puudutama seda, et rikuti nimetatud direktiivi sätetest tulenevat tingimust, mille kohaselt kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks määramine peab hõlmama kogu tema territooriumi.

97 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba selgitanud, et kui kolmanda riigi kodanik vastab selles direktiivis sätestatud rahvusvahelise kaitse saamise tingimustele, on liikmesriigid põhimõtteliselt kohustatud taotletud seisundi andma, kuna neil ei ole selles osas kaalutlusõigust (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

98 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kolmandale küsimusele tuleb vastata, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et kui kohtule on esitatud kaebus otsuse peale, millega jäetakse rahuldamata rahvusvahelise kaitse taotlus, mis vaadati läbi erikorra raames, mida kohaldatakse nende taotlejate esitatud taotlustele, kes on pärit kolmandatest riikidest, mis vastavalt selle direktiivi artiklile 37 on tunnistatud turvaliseks päritoluriigiks, peab see kohus artikli 46 lõikes 3 ette nähtud täieliku ja *ex nunc* läbivaatamise

raames toimiku materjalide ja talle menetluse käigus teatavaks saanud asjaolude alusel ise tuginema sellele, et on rikutud riigi turvaliseks tunnistamise sisulisi tingimusi, mis on sätestatud nimetatud direktiivi I lisas, isegi kui kaebuses sellele rikkumisele sõnaselgelt ei ole tuginetud.

Kohtukulud

99 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riigisisene kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artiklit 37 koostoimes selle direktiivi I lisaga**

   tuleb tõlgendada nii, et

   kolmas riik ei lõpeta nendele kriteeriumidele vastamist, mis võimaldavad ta tunnistada turvaliseks päritoluriigiks, üksnes sel põhjusel, et ta kasutab õigust teha erand Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis sätestatud kohustustest vastavalt selle konventsiooni artiklile 15, kuid selle liikmesriigi pädevad asutused, kes riigi turvaliseks päritoluriigiks tunnistasid, peavad hindama, kas selle õiguse rakendamise tingimused võivad turvaliseks päritoluriigiks tunnistamise kahtluse alla seada.

2. **Direktiivi 2013/32 artiklit 37**

   tuleb tõlgendada nii, et

   sellega on vastuolus see, et kolmanda riigi saab tunnistada turvaliseks päritoluriigiks, kui tema territooriumi teatavad osad ei vasta sellise tunnistamise sisulistele tingimustele, mis on sätestatud selle direktiivi I lisas.

3. **Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3, arvestades Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47,**

   tuleb tõlgendada nii, et

   kui kohtule on esitatud kaebus otsuse peale, millega jäetakse rahuldamata rahvusvahelise kaitse taotlus, mis vaadati läbi erikorra raames, mida kohaldatakse nende taotlejate esitatud taotlustele, kes on pärit kolmandatest riikidest, mis vastavalt selle direktiivi artiklile 37 on tunnistatud turvaliseks päritoluriigiks, peab see kohus artikli 46 lõikes 3 ette nähtud täieliku ja *ex nunc* läbivaatamise raames toimiku materjalide ja talle menetluse käigus teatavaks saanud asjaolude alusel ise tuginema sellele, et on rikutud riigi turvaliseks tunnistamise sisulisi tingimusi, mis on sätestatud nimetatud direktiivi I lisas, isegi kui kaebuses sellele rikkumisele sõnaselgelt ei ole tuginetud.

Allkirjad